

Pēteris Vasks: *Bass Trip* για σόλο κοντραμπάσο

Ο σύγχρονος Εσθονός συνθέτης Pēteris Vasks (γεν. 1946) έχει συνθέσει δύο έργα για σόλο κοντραμπάσο μέχρι στιγμής, τη *Sonata* (1986) και το *Bass Trip* (2002/3), έχοντας την «γνώση εκ των έσω» για το όργανο αφού ξεκίνησε αρχικά την εκπαίδευση και καριέρα του ως κοντραμπασίστας. Το έργο *Bass Trip* για σόλο κοντραμπάσο αποτελεί ανάθεση προς τον συνθέτη από τον Μουσικό Διαγωνισμό ADR 2003 του Μονάχου. Η πρώτη εκτέλεση του έργου πραγματοποιήθηκε από τον Roman Patkoló στην ίδια πόλη στις 3 Σεπτεμβρίου 2003 και εκδόθηκε την επόμενη χρονιά από τον εκδοτικό οίκο Schott.

Το έργο αποτελείται από ένα μέρος μεγάλης έκτασης, συνολικής διάρκειας περίπου δέκα λεπτών, όπου ο συνθέτης μέσω της δεξιοτεχνικής γραφής του εκμαιεύει τις ηχητικές και τεχνικές δυνατότητες του οργάνου, αποτελώντας πρόκληση για τον μουσικό εκτελεστή. Επίσης, ο Vasks μέσα από το αναμφίβολο σύγχρονο μουσικό ιδίωμα του πετυχαίνει να αναδείξει τη λυρική και μελωδική ποιότητα του κοντραμπάσου με τη χρήση αντιθέσεων μεταξύ γρήγορων ρυθμικών τμημάτων και αργών συγχορδιακών μερών, με αποκορύφωμα-έκπληξη το τέλος του κομματιού, την coda. Στο εν λόγω σημείο, ο μουσικός εκτελεστής καλείται να τραγουδά ή να σφυρίζει μια απλή μελωδία σε στυλ βαλς «σε οκτάβα κατάλληλη προς τον μουσικό» και να συνοδεύει pizzicato τον εαυτό του πετυχαίνοντας μια άλλη διάσταση στο μουσικό «ταξίδι του μπάσου».

Gustav Mahler: *Κουαρτέτο για βιολί, βιόλα, τσέλο και πιάνο σε λα ελάσσονα*

Τον Σεπτέμβριο του 1875 ο δεκαπεντάχρονος Gustav Mahler (1860-1911) εισήχθη στο Ωδείο της Εταιρείας των Φίλων της Μουσικής της Βιέννης. Κατά την τριετή παραμονή του σπούδασε πιάνο με τον Julius Epstein και αρμονία, αντίστιξη και σύνθεση με τον Franz Krenn. Τα πρώτα αποτελέσματα των σπουδών του, μεταξύ άλλων, φαίνεται να είναι το *Κουαρτέτο για βιολί, βιόλα, τσέλο και πιάνο σε λα ελάσσονα* το οποίο γράφτηκε περίπου το 1876. Αναφορά του συγκεκριμένου έργου γίνεται από τον συνθέτη στην κατ' ιδίαν συζήτηση με τη φίλη του και μουσικολόγο Natalie Bauer-Lechner σχετικά με τις νεανικές του συνθέσεις το 1893. Ο Mahler αναφέρει: «Το καλύτερο από όλα ήταν το κουαρτέτο με πιάνο... Ο Graedener το κράτησε για μήνες και του άρεσε τόσο πολύ ώστε το παρουσίασε στο Billroth. Στο τέλος, έστειλα το κουαρτέτο στην Μόσχα για ένα διαγωνισμό και το έχασα». Έκτοτε η τύχη του έργου αγνοείται μέχρι την εύρεση του χειρογράφου στα αντικείμενα της συζύγου του, Alma Mahler, μετά το θάνατον της το 1964. Από το συγκεκριμένο έργο σώζεται μόνο το χειρόγραφο του πρώτου μέρους και το σκίτσο είκοσιτεσσάρων μέτρων του Scherzo. Στο εξώφυλλο υπάρχει η ιδιόγραφη ένδειξη της Alma Mahler, Πρώιμες Συνθέσεις/Πιάνο Κουαρτέτο 1. Μέρος/1876/του Gustav Mahler.

Το κουαρτέτο με πιάνο αντικατοπτρίζει τη μουσικότητα, το πάθος, τις φιλοδοξίες και τις γνώσεις του νεαρού Mahler και ταυτόχρονα τις αχνές ενδείξεις της εξέλιξης του σε μελλοντικό συμφωνικό δημιουργό. Ενώ οι θεματικές του ιδέες έχουν το προσωπικό στοιχείο είναι εμφανείς οι επιρροές και συνάμα η αφομοίωση της παράδοσης των προγενέστερων μεγάλων Διδασκάλων, όπως οι Brahms, Schubert και Schumann. Η πρώτη επαληθεύσιμη δημόσια παρουσίαση του έργου έλαβε χώρα στις 12 Φεβρουαρίου 1964 στην Νέα Υόρκη με τον Peter Serkin στο πιάνο και το κουαρτέτο εγχόρδων Galimir και εκδόθηκε για πρώτη φορά από τις Εκδόσεις Sikorski το 1973.

Franz Schubert: Κουϊντέτο για πιάνο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο και κοντραμπάσο, *Η Πέστροφα*, D.677

I. Mäßig, II. Nicht zu geschwind, III. Etwas geschwind, IV. Etwas lebhaft, V. Etwas geschwind

Μια από τις δημοφιλέστερες συνθέσεις οργανικής μουσικής του Franz Schubert (1797-1828) αποτελεί το *Κουϊντέτο για πιάνο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο και κοντραμπάσο* (D.677) με την ονομασία *Η Πέστροφα*. Το καλοκαίρι του 1819, μία από τις πιο ευτυχισμένες περιόδους της ζωής του, ο Schubert μαζί με τον βαρύτονο και τον επιστήθιο φίλο του Johann Michael Vogl επισκέφθηκαν την γενέτειρα πόλη του δευτέρου, το Steyr στις Αυστριακές Άλπεις. Εκεί συνάντησαν τον ευκατάστατο ιδιοκτήτη μεταλλείου, πάτρωνα της μουσικής και ερασιτέχνη τσελίστα Sylvester Raumgartner, του οποίου η οικία αποτελούσε το κέντρο της μουσικής ζωής της πόλης. Κατά την τρίμηνη παραμονή του Schubert εκεί, ο Raunmgartner ανέθεσε στο συνθέτη τη συγγραφή ενός κουϊντέτου με τον ασυνήθη συνδυασμό πιάνο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο και κοντραμπάσο κατά το πρότυπο του *Κουϊντέτου με Πιάνο σε Μι ύφεση μείζονα έργο 87* του Johann Nepomuk Hummel. Επίσης, ο Raunmgartner συνέστησε να συμπεριληφθεί στην νέα σύνθεση το θέμα από το τραγούδι του συνθέτη *Η Πέστροφα* [*Die Forelle*] D.550, σε μελοποίηση των στίχων του Christian Friedrich Daniel Schubart, ως η κεντρική ιδέα ενός μέρους με τη μορφή παραλλαγών. Πράγματι ο Schubert χρησιμοποίησε την τρίτη εκδοχή του τραγουδιού του, την οποία είχε γράψει το 1818, δημιουργώντας ένα σετ πέντε παραλλαγών, εξού και ο ομώνυμος τίτλος του κουϊντέτου, μια πρακτική η οποία ακολουθήθηκε μεταγενέστερα από την πλευρά του συνθέτη με το τραγούδι *Ο Θάνατος και η Κόρη* [*Der Tod und das Mädchen*], όπου χρησιμοποιήθηκε ως θέμα για τις φημισμένες παραλλαγές στο *Κουαρτέτο Εγχόρδων σε ρε ελάσσονα*, D.810 (1824).

Μέσα στο γενικότερο κλίμα ευφορίας, ο Schubert εμπνεόμενος από τον φυσικό περιβάλλον και την ομήγυρη προσφίλων προσώπων ξεκίνησε άμεσα την σύνθεση του έργου, παράλληλα με την *Σονάτα για πιάνο σε Λα μείζονα*, D.664. Η ολοκλήρωση του κουϊντέτου έγινε με την επιστροφή του συνθέτη στην Βιέννη το φθινόπωρο της ίδιας χρονιάς, το 1819, και η πρώτη εκτέλεση πραγματοποιήθηκε πριν το τέλος του έτους στο Steyr, με τον Raunmgartner να κάνει μια «ανδρεία προσπάθεια» ερμηνεύοντας το μέρος του τσέλου. Το *Κουϊντέτο-Η Πέστροφα*, D.677 αποτελεί το πρώτο ώριμο έργο μουσικής δωματίου του Schubert και απαρτίζεται συνολικά από πέντε μέρη, με το τέταρτο μέρος να δεσπόζει λόγω των δημοφιλών παραλλαγών επάνω στο θέμα του ομώνυμου τραγουδιού.

Χρήστος Πουρής
συνθέτης-υποψήφιος διδάκτορας του Τ.Μ.Ε.Τ.

Τις μουσικολογικές αναλύσεις των έργων των συναυλιών του κύκλου «Κυριακάτικα Πρώινα» έχουν επιμεληθεί οι φοιτητές του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας





Αντώνης Σουσάμογλου
(βιολί)

Χαρά Σειρά
(βιόλα)

Δημήτρης Πάτρας
(τσέλο)



Γιάννης Χατζής
(κοντραμπάσο)



Μαριλένα Λιακοπούλου
(πιάνο)

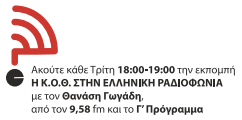


Πέντε εξαιρετοι Έλληνες μουσικοί ενώνουν τις δυνάμεις τους, με άξονα συνεργασίας την αγάπη τους για τη μουσική δωματίου, για μία και μοναδική εμφάνιση του σχήματος, στο πλαίσιο των Κυριακάτικων Πρωινών της Κ.Ο.Θ..

www.tssso.gr



Επιμέλεια εντύπου: Νίκος Κυριακού
Σχεδιασμός: ARTCORE
Εκτύπωση: ThessPrint



ΚΡΑΤΙΚΗ
ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ ΠΡΩΙΝΑ

Κουαρτέτο εγχόρδων & πιάνο

13 Μαρτίου 2016

Κουαρτέτο εγχόρδων

Αντώνης Σουσάμογλου (βιολί)

Χαρά Σειρά (βιόλα)

Δημήτρης Πάτρας (τσέλο)

Γιάννης Χατζής (κοντραμπάσο)

Μαριλένα Λιακοπούλου (πιάνο)

Φιλική συμμετοχή: Βασιλεία Κοντοπούλου (τραγουδι)

Πρόγραμμα:

Pēteris Vasks: Bass Trip

Gustav Mahler: Κουαρτέτο για βιολί, βιόλα, τσέλο και πιάνο

Franz Schubert: «Η Πέστροφα», Κουιντέτο για βιολί, βιόλα, τσέλο, κοντραμπάσο και πιάνο

Ώρα έναρξης: 12:00

Αίθουσα Συναυλιών Κ.Ο.Θ. «Σόλων Μιχαηλίδης», Λεωφ. Νίκης 73

Είσοδος 8€

Προπώληση εισιτηρίων: Εκδοτήριο Κ.Ο.Θ. στην πλατεία Αριστοτέλους, τηλ. 2310 236990 & από το www.tssso.gr

